

ВІДГУК

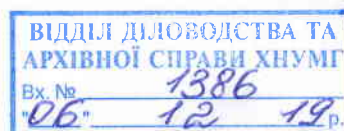
офіційного опонента на дисертацію Сінческул І.Л.
«Управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами комунальних
теплопостачальних підприємств»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

1. Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок з напрямками наукових досліджень

Найбільш важливою сьогодні вважається реформа житлово-комунального господарства, бо функціонування цієї галузі безпосередньо впливає на якість життя громадян нашої держави.

Надання житлово-комунальних послуг є доволі складним завданням, що передбачає організацію результативної взаємодії підприємств галузі із суб'єктами зовнішнього оточення: постачальниками ресурсів, споживачами послуг, представниками державних установ, організаціями, що належать до ринкової інфраструктури та ін. В процесі такої взаємодії виникають і потребують вирішення такі прикладні проблеми як: необґрунтованість тарифів, нераціональне використання ресурсів, поступове зниження кваліфікації працівників, зношеність інженерних мереж та ін. Особливої актуальності вирішення згаданих проблем набуває для підприємств теплопостачання, бо теплопостачальні підприємства сьогодні потребують значного державного фінансування, (що обумовлене необхідністю оновлення основних засобів та мотивації працівників). Необхідність дослідження описаних проблем та першочергового вирішення відповідних завдань практичного характеру обумовлює пошук та обґрунтування наукових методів підвищення ефективності функціонування підприємств теплопостачання у стратегічній перспективі. Це стратегічне завдання може бути виконане шляхом покращення системи управління відносинами, що виникають в процесі взаємодії теплопостачальних підприємств зі стейкхолдерами. Викладене вище дає вагомий підстави для висновку про актуальність теми дисертаційного дослідження Сінческул І.Л.

За проблемами що досліджуються та змістом теоретичних положень, висновків та рекомендацій, дисертаційне дослідження відповідає окремим завданням реформ, визначених Законом України від 09.11.2017 № 2189-VIII «Про житлово-комунальні послуги». Дисертаційна робота виконувалася відповідно до наукової тематики досліджень Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова в межах державної бюджетної тематики, а саме: «Підприємництво як стратегічний фактор розвитку бізнес-середовища регіону», 2018 р., номер державної реєстрації № 0116U005497, етап 3 «Трансформація регіонального інноваційного підприємництва як стратегічний фактор економічного зростання» (автором удосконалено методичний інструментарій та інформаційно-аналітичне забезпечення управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами комунальних теплопостачальних підприємств); «Створення та дослідження ефективності універсальної системи екологічного діагностування теплових двигунів та котельних установок», 2018-2019 рр., договір №53-68/17 (дисертантом визначені особливості розрахунку ефективності універсальної системи екологічного діагностування теплових двигунів котельних установок для забезпечення енергозбереження) та «Розробка інноваційних об'єктно-орієнтованих технологій підвищення еколого-енергетичної безпеки систем комунальної енергетики», 2018 р., № 23-70/18 (автором запропоновано заходи щодо підвищення еколого-енергетичної безпеки на засадах узгодження інтересів зі стейкхолдерами комунальних теплопостачальних підприємств).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційна робота Сінческул Ірини Леонідівни є комплексним дослідженням, що виконане на високому науковому рівні. Обґрунтованість теоретичних положень, висновків та рекомендацій є достатньою для кандидатських дисертацій і забезпечується порівнянням та критичним осмисленням результатів наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, що за змістом відповідають тематиці дослідження про яке йдеться. Крім того, необхідно відмітити вдалий вибір дисертантом загальних та спеціальних методів здійснення наукових досліджень, що були використані для реалізації сформульованих завдань та досягнення мети дисертаційної роботи.

На особливу увагу заслуговує урахування дисертантом міжнародного досвіду в сфері взаємодії комунальних підприємств зі стейкхолдерами (п. 2.3 дисертаційного дослідження) та використання збалансованої системи показників оцінки результативності управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами (п. 3.1 дисертаційної роботи). Також цікавою з наукової точки зору є обґрунтування доцільності визначення показників готовності системи теплопостачання до ліквідації можливих відмов системі (ф. 3.5, 3.6). Одним з найважливіших результатів дослідження варто вважати інтегральну оцінку підприємств теплопостачання з використанням індикатора їх комплексного стійкого розвитку (ф. 3.7-3.14).

Інформаційною базою виконання дисертаційної роботи є статистичні відомості, показники, що характеризують діяльність підприємств теплопостачання, положення чинного законодавства та інша інформація, що характеризує розвиток теплопостачання у складі житлово-комунального господарства України.

Таким чином, застосування сучасних методів наукових досліджень, систематизація та критичний аналіз результатів наукових робіт вітчизняних та зарубіжних вчених, а також використання інформації з офіційних та інших достовірних джерел, дає підстави для висновку про досить високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій сформульованих у дисертаційній роботі Сінческул Ірини Леонідівни.

3. Наукова новизна результатів дисертаційної роботи

Результати аналізу дисертаційної роботи дозволяють говорити про те, що положення, висновки та рекомендації що виносяться на захист відзначаються науковою новизною.

Зокрема, з метою підвищення ефективності управління підприємств теплопостачання із стейкхолдерами, дисертантом запропоновано теоретико-методичний підхід, що, на відміну від існуючих, передбачає застосування системи збалансованих показників, що враховують специфіку діяльності теплопостачальних підприємств (табл. 3.1), що у свою чергу дозволяє забезпечити ефективну взаємодію стейкхолдерів на основі врахування їх інтересів та дає можливість значно прискорити розвиток теплопостачальних підприємств в результаті такої взаємодії.

Також у дисертаційному дослідженні удосконалено аналітико-прикладне забезпечення управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами комунальних теплопостачальних підприємств на основі використання збалансованої системи показників, що представлена у дослідженні у вигляді індикаторів, що відображають, кредитоспроможність теплопостачальних підприємств та їх взаємодію з різними групами стейкхолдерів (табл. 3.3, 3.6). За результатами визначення показників у дисертації проведено ранжування десяти теплопостачальних підприємств, що репрезентують різні області України (рис. 3.6).

Серед здобутків автора дисертаційної роботи, необхідно відмітити удосконалення теоретико-методичного інструментарію, що застосовується для забезпечення збалансованого управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами та передбачає використання сучасних методів маркетингу, менеджменту, інжинірингу та інформаційних

технологій, що, на відміну від інших наукових пропозицій, дає можливість як функціонування підприємств теплопостачання на засадах конкуренції, мінімізація заборгованості споживачів за надані послуги, обґрунтування розміру тарифів, залучення інвестицій та освоєння інновацій для забезпечення розвитку теплопостачання та ін.

Удосконалення організаційно-методичного забезпечення управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами у дисертаційному дослідженні запропоновано реалізувати шляхом розширення повноважень інформаційно-довідкового відділу для покращання координації взаємодії із групами стейкхолдерів, що дозволяє узгоджувати діяльність підприємства з їх вимогами та належним чином враховувати їх очікування (п. 1.2, рис. 1.4).

У дисертації також було уточнено зміст поняття «забезпечення збалансованого управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами комунальних теплопостачальних підприємств», що визначене дисертантом як сукупність процесів та дій за допомогою методів, засобів та інструментів управління на основі узгодження інтересів ключових груп стейкхолдерів в рамках ведення господарської діяльності для прийняття збалансованих управлінських рішень з врахуванням факторів ризику зовнішнього та внутрішнього середовища комунальних теплопостачальних підприємств (п. 1.2, с. 55).

Крім того, у дисертаційній роботі запропоновано збагатити наукову лексику терміном «стейкхолдери в сфері теплопостачання», що визначається як групи суб'єктів відносин, що здійснюють економічний вплив на теплопостачальне підприємство, пов'язаний з виробництвом, транспортуванням, постачанням та використанням теплової енергії, які мають фактичний вплив на прийняття управлінських рішень на підприємстві, можуть сприяти або перешкоджати досягненню цілей підприємства, а також обмежувати її доступ до певних видів ресурсів або такий вплив може бути потенційним, тобто виникати внаслідок або діяльності підприємства, або таких груп суб'єктів відносин (п. 1.1, с. 33).

Варто відзначити пропозиції дисертанта щодо обґрунтування стратегічних напрямів забезпечення стійкого розвитку КТП на основі управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами, що виражається у виділенні таких напрямів як: удосконалення організаційної структури і методів управління на підприємствах теплопостачання; впровадження енергозберігаючих заходів та підвищення енергоефективності системи теплопостачання; здійснення заходів щодо запобігання конфлікту інтересів в процесі управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами теплопостачальних підприємств (п. 3.3 дисертаційної роботи).

4. Теоретична цінність і практичне значення результатів дисертаційної

Теоретична цінність дисертаційного дослідження Сінческул І.Л. визначається обґрунтуванням теоретико-методичних рекомендацій щодо забезпечення процесу управління відносинами зі стейкхолдерами підприємств теплопостачання.

Практичне значення результатів дисертаційної роботи підкріплюється їх впровадженням у діяльність комунальних підприємств та органів державного управління. Так, практичне застосування аналітико-прикладного забезпечення збалансованого управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами комунальних теплопостачальних підприємств дало змогу керівництву Департаменту комунального господарства Харківської міської ради виявити потенційні загрози та сприятливі можливості розвитку комунальних теплопостачальних підприємств та удосконалити підходи до здійснення контролю за забезпеченням споживачів тепловою енергією та гарячим водопостачанням відповідно до встановлених вимог (м. Харків, довідка від 15.03.2019. № 1055/0/16-19); Результати дослідження також успішно реалізовані на комунальному підприємстві «Теплоенерго» Лозівської міської ради Харківської області – автором поширено методи і підходи щодо управління взаємовідносинами та застосування гнучких механізмів економічного стимулювання підприємств житлово-комунального господарства (акт № 112

від 31.03. 2019 р.) та комунальному підприємстві «Харківські теплові мережі», де на основі дослідження проблем та оцінки стану комунальних теплопостачальних підприємств, автором розроблено організаційно-методичне забезпечення управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами комунальних теплопостачальних підприємств у сфері теплопостачання на засадах узгодження їх інтересів та взаємних ролевих очікувань шляхом обґрунтування доцільності розширення повноважень інформаційно-довідкового відділу для забезпечення організаційних засад координації довгострокової партнерської взаємодії із ключовими групами стейкхолдерів (м. Харків, акт № 129 від 22.03. 2019 р.).

Теоретичні положення та рекомендації дисертаційної роботи також застосовано у навчальному процесі Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова при викладанні дисциплін «Інфраструктура підприємств міського господарства», «Стратегічне управління» для студентів базових напрямів (м. Харків, довідка № від 19.02. 2019 р.).

5. Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційної роботи

За результатами детального аналізу змісту дисертації, автореферату та наукових публікацій Сінческул І.Л. можна зробити висновок про те, що наукові положення висновки та рекомендації дисертаційного дослідження отримали належне відображення у наукових роботах автора і авторефераті, а також були оприлюднені на науково-практичних конференціях та схвалені представниками наукової спільноти.

Основні положення і результати дослідження опубліковано в 24 наукових працях, з них 1 розділ у колективній монографії, 3 статті у наукових фахових виданнях, 4 статті у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних, 16 тез доповідей у матеріалах конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 4,2 друк. арк. (з яких особисто автору належить 2,7 друк. арк.).

На нашу думку, обсяг викладення наукових положень є достатнім для отримання повного уявлення щодо змісту, методів та результатів дослідження. Зміст автореферату та дисертаційної роботи є ідентичним щодо викладення мети та завдань дослідження, елементів наукової новизни, теоретичного та практичного значення отриманих результатів, характеристики розділів роботи, висновків та інших важливих складових дисертації.

6. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

У цілому позитивно оцінюючи наукове та практичне значення одержаних автором результатів, слід вказати на наявність ряду дискусійних положень за текстом дисертаційної роботи та автореферату.

1. Врахування міжнародного досвіду в сфері теплопостачання є позитивною рисою роботи (п. 2.3), але ці матеріали варто було б доповнити розширеними рекомендаціями щодо застосування міжнародного досвіду в Україні.
2. Деякі показники, що входять до збалансованої системи, яка пропонується дисертантом (див. табл. 3.1 дисертаційної роботи) потребують наведення співвідношень для їх коректного визначення.
3. У дисертаційній роботі запропоновано оцінювати «тяжкість наслідків аварійних ситуацій» для підприємств теплопостачання (п. 3.1), але з тексту роботи не зовсім ясно, яким чином виникнення таких ситуацій впливає на відносини зі стейкхолдерами.
4. Логіко-структурна модель оцінки характеру і потенціалу стейкхолдерів (рис. 3.8) потребує доповнення у вигляді кількісної або експертної оцінки цього потенціалу.
5. Модель інструментарію забезпечення збалансованого управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами комунальних теплопостачальних

підприємств (рис.3.13) має загальний характер і тому потребує конкретизації груп стейкхолдерів, що взаємодіють із комунальними підприємствами.

6. Робота значно виграла б, якби автор дослідила напрями забезпечення стійкого функціонування комунальних теплопостачальних підприємств у порівнянні з новими моделями переходу споживачів тепла на автономні альтернативні системи теплогенерації, що характерно для пірингової економіки.

Перелічені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження і не знижують рівня наукової новизни положень, висновків та рекомендацій що виносяться на захист.

7. Загальний висновок

Дисертаційна робота Сінческул Ірини Леонідівни «Управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами комунальних теплопостачальних підприємств» є самостійним завершеним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему, яка характеризується науковою новизною одержаних результатів і висновків, має теоретичне та практичне значення. Аналіз змісту дисертації, автореферату та основних опублікованих праць дозволяє зробити висновок про те, що визначені здобувачем завдання дослідження вирішені у повному обсязі і на високому науковому рівні. Оцінюючи отримані автором наукові результати, що містяться в дисертаційній роботі, можна стверджувати, що дисертація та автореферат за змістом, рівнем теоретичного обґрунтування наукових положень, висновків та рекомендацій, науковою новизною та практичним значенням отриманих результатів (з урахуванням їх впровадження в діяльність органів державного управління та теплопостачальних підприємств), відповідає п.п. 9, 11, 12, 13, 14 постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. №567 «Порядку присудження наукових ступенів» (зі змінами), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ:

доцент кафедри економіки,
підприємництва та бізнес-адміністрування
Сумського державного університету
Міністерства освіти і науки України,
Кандидат економічних наук, доцент

О.М.Маценко

